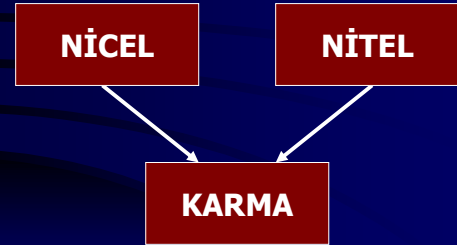

Sunum Sahibi: Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR Ders Sunumlarıdır.

ARAŞTIRMA YAKLAŞIM - DESEN ve YÖNTEMLERİ

Mustafa SÖZBİLİR

ARAŞTIRMA YAKLAŞIMLARI

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

M SÖZBİLİR

2

Nicel, Nitel ve Karma Araştırma

- **NİCEL:** Ne, nerede ne kadar gibi durum tespiti yapmaya veya deney yaparak neden sonuç ilişkileri ortaya koymaya yönelik araştırmalardır.
- **NİTEL:** Bir durumun derinlemesine incelenerek neden, niçin, nasıl gibi sorulara cevap bulmaya çalışan araştırmalardır.
- **KARMA:** Her iki yaklaşımın birlikte kullanıldığı araştırmalardır.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

M SÖZBİLİR

3

Nicel Araştırma — Nitel Araştırma

Nicel araştırma	Nitel araştırma
<ul style="list-style-type: none"> ▣ Gerçeklik neseldir ▣ Asıl olan yöntemdir ▣ Değişkenler kesin sınırlarıyla saptanabilir ve bu değişkenler arasındaki ilişkiler ölçülebilir ▣ Araştırmacı olay ve olgulara dışardan bakar, nesnel bir tavır geliştirir ▣ Genelleme ▣ Tahmin ▣ Nedensellik ilişkisini açıklama 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Gerçeklik oluşturulur ▣ Asıl olan çalışılan durumdur ▣ Değişkenler karmaşık ve iç-içe geçmiştir ve bunlar arasındaki ilişkileri ölçmek zordur ▣ Araştırmacı olay ve olguları yakından izler, katılımcı bir tavır geliştirir ▣ Derinlemesine betimleme ▣ Yorumlama ▣ Aktörlerin perspektiflerini anlama

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

M SÖZBİLİR

4

Nicel Araştırma — Nitel Araştırma (Devam)

Nicel araştırma	Nitel araştırma
<ul style="list-style-type: none"> ▣ Kuram ve denence ile başlar ▣ Deney, manipülasyon ve kontrol ▣ Standardize edilmiş veri toplama araçları kullanma ▣ Parçaların analizi ▣ Uzlaşma ve norm arayışı ▣ Verinin sayısal göstergelere indirgenmesi ▣ Olay ve olguların dışında, yansız ve nesnel 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Kuram ve denence ile son bulur ▣ Kendi bütünlüğü içinde ve doğal ▣ Araştırmacının kendisinin veri toplama aracı olması ▣ Örüntülerin ortaya çıkarılması ▣ Çokluluk ve farklılık arayışı ▣ Verinin, bütün derinlik ve zenginliği içinde betimlenmesi ▣ Olay ve olgulara dahil, özel perspektifi olan ve empatik

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

M SÖZBİLİR

5

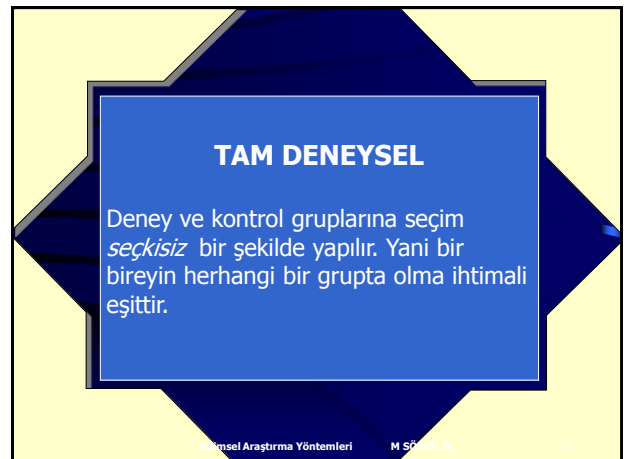
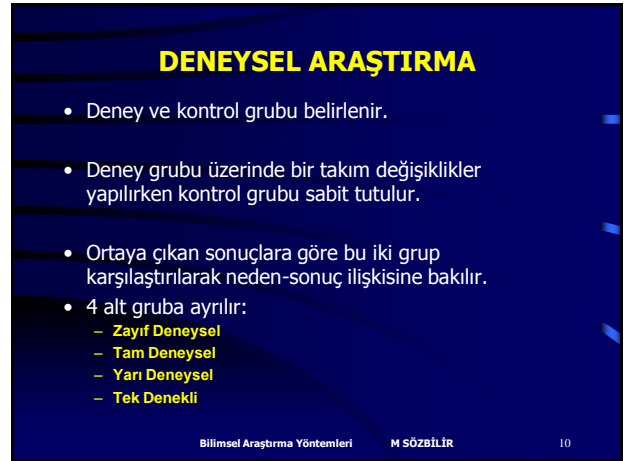
ARAŞTIRMA DESENİ -YÖNTEMİ ?

- Araştırma deseni, araştırmanın sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir plandır.
- Araştırma yöntemi kısaca bir araştırmanın nasıl yapıldığıdır.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

M SÖZBİLİR

6

YARI-DENEYSEL

Deney ve kontrol Gruplarının seçimi *seçkisiz* yapılması yerine bazı *ölçümler ve ölçütlere* göre belirlenir.

TEK DENEKLİ

- Araştırmaya uygun olan bir veya birkaç kişilik küçük bir grup üzerinde yapılan deneysel çalışmalardır.
- Bireyler kendi içerisinde uygulama öncesi ve sonrası durum açısından karşılaştırılır.

DENEYSEL OLMAYAN

- Denekler ve buldukları ortam üzerinde değişiklik yapılmaz.
- Mevcut durumu tanımlamak amacıyla ölçümler ve gözlemler yapılır.
- Deneysel desende olduğu gibi neden-sonuç ilişkisini göstermek amaçlanmaz.
- 4 alt gruba ayrılır:
  - **Betimsel**
  - **Karşılaştırmalı**
  - **Korelasyonel-İlişkisel**
  - **Tarama**

BETİMSSEL YÖNTEM

Karakterize edilmiş kişiler veya gruplar sayısal olarak tanımlanmaya çalışılır. Mevcut durumun değerlendirilmesi yapılır.

KARŞILAŞTIRMALI YÖNTEM

İki veya daha fazla grup veya olgu arasında **farklılık olup** olmadığı araştırılır. Betimsel yöntemin bir kademe ileriye götürülmüş halidir.

KORELASYONEL-İLİŞKİSEL YÖNTEM

İki veya daha fazla grup veya olgu arasındaki bir **ilişkinin** olup olmadığı incelenir.

Pozitif Korelasyon
Negatif Korelasyon

TARAMA (SURVEY)

Tutumlar, inanışlar, görüşler gibi bilgi türlerini belirlemede kullanılır.

Geniş örneklemelerden veri toplama amaçlanır.

ETKİLEŞİMLİ NİTEL ARAŞTIRMA

- Birebir etkileşim ile veri toplama esasına dayalı nitel araştırma desendir.
- 4 alt gruba ayrılır:
  - **Kültür Analizi**
  - **Olgubilim İncelemeleri**
  - **Durum Çalışması-Örnek Olay İncelemesi**
  - **Kuram Oluşturma**

Kültür Analizi

Tutumlar, inanışlar, görüşler gibi bilgi türlerini belirlemede kullanılır.

Bir kültürün yapısı, oluşum süreci vb. yönleri anlaşılmasına çalışılır.

Olgubilim

Bildiğimiz fakat tam olarak anlayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalardır.

Durum Çalışması

Bir duruma ilişkin etkenlerin (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb) bütüncül bir yaklaşımla araştırıldığı ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılan bir araştırma yöntemidir.

Kuram Oluşturma

Sistematik olarak toplanan ve analiz edilen verilere dayalı teori oluşturma yöntemidir. Olgu bilime benzer fakat olgu bilimde olgulara ilişkin kuramlar ortaya koyma yoktur.

ETKİLEŞİMSİZ NİTEL ARAŞTIRMA

- Birebir etkileşim gerektirmeyen daha çok dokümanlara dayalı veri toplama ve analiz esasına dayalı nitel araştırma desenidir.
- 2 alt gruba ayrılır:
  - **Tarihsel Araştırma**
  - **Kavram Analizi**

Tarihsel Araştırma (Historical Research)

Tarih içerisinde gerçekleşmiş olayların dokümanlara dayalı olarak incelenmesidir.

Kavram Analizi (Concept Analysis)

Bir kavramın ve özelliklerinin etraflıca açıklanmasına dayalı çalışmalardır.

KARMA ARAŞTIRMALAR

- Açıklayıcı-Doğrulamacı
(**Nitel → Nitel**)
- Keşfedici
(**Nitel → Nicel**)
- Çeşitleme
(**Nicel + Nitel = Çeşitleme**)